

Drugačna usmeritev trgovine

Dolgo časa po vojni je bila Nama nasproti pošte pravi pojem v očeh potrošnikov: kdorkoli je šel v središče mesta nakupovat, je obvezno zavil v Nama, malo zato, ker je imela veliko izbiro dokaj poceni blaga, malo pa zato, ker so bile druge trgovine bolj redke. Čisto mimogrede je bila Nama oziroma prostor pred njenima vhodoma tudi priljubljeno mesto takšnih in drugačnih srečanj in še marsikaj, skratka, Nama je bila pojem veleblagovnice, dokler se niso pred kakim desetletjem ali več začele pojavljati še druge.

Danes je Nama SOZD, sestavljena iz štirih delovnih organizacij, ki so pretežno tekstilno usmerjene, saj s tekstilom ustvarijo nekaj več kot 40

odstotkov celotnega prometa. Pred kratkim je postal novi predsednik poslovnega odbora sozda Miroslav Samardžija, dosedanji »župan« naše

občine. In ker pravijo, da nova metla dobro pometa, tudi novi »generalni« ne drži krizem rok. Še preden ga je delavski svet sozda izvolil, je že predložil svoj koncept dolgoročnega razvoja Nama.

»Kakšne spremembe obetate?«

»Kar nekaj, vsaj kot si to sam zamišljam. Predvsem menim, da je prodaja takstila v Ljubljani vse preveč razdrobljena, ponudba nespecializirana in zato slaba. Vsak poslovođa po svoji presoji naroča blago, tako da je izbor čim bolj pisan, od robcev do posteljnine in intimnega perila; da bi pa imel samo eno vrsto blaga, in to različne kakovosti, barv in modelov, to pa je velika redkost. Prodajno politiko še vedno preveč oblikujejo poslovođje in ni rezultat dolgoročnih odločitev, ki bi jih sprejeli za vso prodajno organizacijo. Trgovina, mislim maloprodajo, je hudo razdrobljena. Poleg tega je premalo dohodkovnega povezovanja in dejavnost marsikatero trgovine je odvisna samo od dohodka, ki ga ustvarijo. Zato se vedejo »ziheraško« in naročajo od vsakega izdelka po malo, izbira pa je seveda slaba.«

»Kaj torej predlagate?«

»Menimo, da bi bilo potrebno, da se ljubljanska drobno-prodaja med seboj poveže in dogovori o ponudbi. Poleg mnogih neodvisnih trgovin in trgovinic imamo trenutno v Ljubljani SOZD Modo, ki ima po mestu celo verigo manjših, specializiranih trgovin, potem Jugotekstil s trgovinami Ona-on, pa seveda Nama, ki ima splošno ponudbo. Vsi bi se morali dogovoriti in enotno nastopiti tako s ponudbo kot z nabavo pri proizvajalcih. Ponudba po trgovinah naj ne bi bila več anonimna, da kupcev ne bi vedel, kdo je proizvajalec blaga, ki ga kupuje, ampak naj bi bilo blago označeno. Če bi se povezali prej

omenjeni sozdi, bi lahko predstavili dobro prodajno mrežo, tako za drobno, specializirano trgovino, kot za zunanjo in splošno, blagovniškega tipa.«

»V kakšno globino pa naj bi šlo to povezovanje?«

»Menim, da bi lahko imeli določene skupne službe, ki zdaj nepovezane nastopajo.«

»To se pravi, da bi del administracije, ali če hočete, birokracije odpadel?«

»Mislim, da bi v končni fazi lahko. Sicer pa to ni niti pomembno.«

»Pa ne bo to sprožilo odpora pri ljudeh, ko se bodo dogovarjali o združitvi, kasneje pa določenega pritiska administrativnih kadrov na zavod za zaposlovanje, še posebno, če bi vašemu zgledu sledila še druga podjetja?«

»Mislim, da ne bo nihče ostal brez dela, saj je po teh kadrih stalno povpraševanje.«

»Kaj pa si lahko od tega preoblikovanja trgovine obetajo potrošniki?«

»S skupno poslovno politiko bi se na policah znašlo tudi blago, ki je v Ljubljani skoraj neznano, posebno proizvajalcev iz drugih republik. Potrošniki se pogosto pritožujejo, da so na sejmu mode videli lepe kreacije, v trgovinah pa jim niso na voljo. To bi se moralo spremeniti. Z drugačnim načinom prodaje bodo imeli veliko večji vpliv tudi sveti potrošnikov. Večja prodajna organizacija lahko nosi večje tveganje in posamezni njeni člani – trgovine – so solidarnostno povezani. Morda bo-

mo naleteli na odpor poslovodij, ki so sedaj praktično oblikovalci ne samo poslovne politike, ampak tudi izbire, saj bo nabava združena in namesto majhnih deležev pri prodaji nekega proizvajalca – morda 0,1 odstotka, bo združena nabava prav pomemben partner, ki bo lahko vplival na poslovno politiko, sčasoma pa se bomo s proizvodnjo tudi tesneje dohodkovno povezali. Naš cilj v bližnji prihodnosti je, da bi se v Nama nasproti pošte tudi specializirali predvsem za tekstil in živila in to na blago različne kakovosti, tudi prvovrstno, saj moramo razumeti, da je lega pred pošto, v samem središču mesta, zelo draga.«

»Kakšni pa so drugi načrti Nama v prihodnje?«

»Zdaj je v sozdu 2200 zaposlenih, ki so poslovno leto zelo ugodno zaključili. Če lahko ocenim ekonomski potencial sozda po sredstvih za investicije, smo trenutno sposobni skupaj s proizvajalci pa brez banke zagotoviti skoraj 20 starih milijard. Gradili bomo blagovnico pri Ruskem carju, pripravljamo blagovnico v Levcu (založena bo zlasti s tekstilom, imela pa bo tudi diskontno trgovino). Glede proizvodnje pa le to, da je prednostna naloga združiti proizvajalce, ki sedaj delajo na petih ali šestih lokacijah, in ne le na eni, ki bi omogočala modernejši in donosnejši način proizvodnje. Pa še nekaj: poskrbeti bomo morali za boljše dohodkovno povezovanje znotraj sozda.«

VITO KOMAC

Zdravstvena vzgoja

Zdravstvena vzgoja je pomembna sestavina celotnega zdravstvenega varstva, ki lahko ob pravilnem izvajanju močno poveča njegovo uspešnost.

Tega se dobro zavedajo tudi vsi zdravstveni delavci delovne organizacije ZD Ljubljana, saj ima zdravstveni dom posebno komisijo, sestavljeno iz delegatov vseh varstev, ki skrbe za enotno osnovno usmeritev vseh zdravstvenovzgojnih akcij zdravstvenega doma. Zdravstveni dom ima tudi referat za zdravstveno vzgojo, a je za potrebe vsega kolektiva na razpolago le ena višja medicinska sestra. S temi skromnimi silami skušamo celotno zdravstvenovzgojno in izobraževalno delo organsko vključiti v delovne programe ZD Ljubljana.

Najbrž še dolgo ne bo toliko zdravstvenega osebja, da bi lahko zadostili vsem potrebam po negi in zdravljenju naših občanov. Vsi pa tudi dobro vemo, da je zdravje naša dolžnost, in ne le pravica. Zato moramo zanj skrbeti tudi sami. Zdravstveni delavci opozarjajo prav prek različnih zdravstvenovzgojnih akcij na glavne nevarnosti, ki preže na naše zdravje, in skušajo kazati pota, ki naj zagotovo zdravo in polno življenje ali pa vsaj lajšajo posledice bolezni.

Še nekaj nam mora biti jasno! Zdravstvena vzgoja je le del splošne vzgoje in je neprekinjen proces, ki človeka spremlja vse življenje: v družini, v šoli in pri delu. Ne sme životariti kot prostovoljna dejavnost peščice »tečnežev«, prepuščena zgolj uvidevnosti, predanosti in pobudi posameznikov.

V takih akcijah se zelo radi poslužujejo sredstev javnega obveščanja. Sodimo, da so naša občinska glasila – ti zelo skrbno brani glasniki in poročevalci o dogajanjih iz naše neposredne okolice, ki redno prihajajo v vsako našo družino – prav idealna možnost, da tudi zdravstveni delavci v njih redno objavljamo kratke nasvete, ki so strokovno usklajeni na ravni ZD Ljubljana.

MATJAŽ RODE

OD 1. DO 10. APRILA POPIS PREBIVALSTVA, GOSPODINJSTEV IN STANOVANJ

Kdor more, naj bo doma

Med pripravami na popis prebivalstva so občino Center, v kateri živi 34.628 prebivalcev, razdelili na 125 popisnih okolišev. V enem popisnem okolišu živi med 250 in 300 prebivalcev, oziroma pride na en popisni okoliš od 95 do 130 gospodinjstev. Po normativih Zavoda SRS za statistiko je določen po en popisovalec za en popisni okoliš, tako da bo to obsežno nalogo v občini Center opravilo 125 študentov-popisovalcev (za to nalogo so usposobili 150 popisovalcev, 25 jih je torej za rezervo), ki so jih dobili preko študentskega servisa.

Za inštruktažo skrbi 12 občinskih inštruktorjev, pretežno delavcev uprave skupščine občine Center, vsak izmed njih je zadolžen za inštruktažo v eni izmed dvanajstih krajevnih skupnosti, čeprav se popisni okoliši vedno ne ujemajo z mejami krajevnih skupnosti.

Občina Center ima seveda svoje posebnosti. Na njenem območju so na primer vojašnica in zapori, nima pa počitniških hiš, niti kmečkega prebivalstva (razen enega kmeta). Po navodilih zavoda SRS za statistiko bosta vojska in milica sami opravili popis (član občinske komisije bo le

spremljal popis), popis v zaporih pa bo s svojimi popisovalci izvedel Zavod SRS za statistiko.

Medtem so občani že prejeli tako imenovani obrazec DEMŠO 4, s katerim je določena enotna matična številka. Če kdo tega obrazca, ki ga je treba oddati popisovalcu, ni prejel ali ga je izgubil, naj ga do popisa dvigne v matičnem uradu. Popisovalci bodo imeli s seboj tudi posebne popisnice za delavce na začasnem delu v tujini. Podatke o zdomcih bodo posredovali ali njihovi družinski člani ali sosedje.

Da bi bil popis uspešno opravljen

od 1. do 10. aprila, je seveda nujno tesno sodelovanje občanov.

Obrazec P-1/B

Ta obrazec prejmejo vsi v družbenem sektorju zaposleni občani v svojih organizacijah združenega dela. Vsebuje podatke o delovni organizaciji, šolski izobrazbi, poklicu in stopnji strokovne usposobljenosti delavca. Tudi ta obrazec bo treba izročiti popisovalcu.

Zakon

Popis prebivalstva urejata zvezni in republiški zakon. Zvezni zakon v 6. členu določa, da mora vsak, ki je zajet s popisom, dati na vprašanja iz popisnih obrazcev pravilne in popolne odgovore. Podatke odsotnih članov gospodinjstva daje tisti član gospodinjstva, ki so mu podatki najbolj znani, o otrocih do 15 let pa eden od staršev ali skrbnik.

Zakon posebej določa, da se nihče, ki je zajet s popisom, ni dolžan izreči o tem, kateri narodnosti, narodu oziroma etnični skupini pripada.

Visoke kazni

Zvezni zakon v 10. členu določa, da morajo popisovalci, inštruktorji in kontrolorji, ki bodo opravljali popis, vse podatke varovati kot uradno tajnost. To zadeva vse podatke, zbrane od posameznikov, ki zadevajo njho-

ve osebne, družinske ali premoženjske razmere.

Za vse tiste, ki bi prekršili določila zakona, so določene visoke kazni. Zapomniti si velja tudi določilo, da je lahko vsak, ki popisovalcu noče dati podatkov, če gre za neresnične podatke ali pa onemogoča preverjanje podatkov, kaznovan s kaznijo od 500 do 5000 dinarjev.

Sodelovanje občanov

Vsako gospodinjstvo, oziroma vsaka družina, naj si od 1. do 10. aprila razporedi obveznosti tako, da bo v tem času doma vedno nekdo od odraslih članov gospodinjstva oziroma družine, da bo popisovalcu lahko posredoval podatke o članih družine. Najbolje je, če so takrat, ko pride popisovalec, vsi člani družine doma.

Da bo popisovanje potekalo hitreje, naj imetniki stanovanjske pravice pripravijo podatke o površini stanovanjskih prostorov in sicer: skupno površino stanovanja, posebej površino sob in posebej površino kuhinje.

Kdaj pridejo popisovalci

Popisovalci bodo občane obiskovali od 1. do 10. aprila tudi v dopoldanskih urah. S seboj bodo imeli pooblastilo, ki ga bodo na zahtevo vsakega občana tudi pokazali. V primeru, da ne bi bilo nikogar doma, bo popisovalec pustil obvestilo o ponovnem prihodu.

A.V.